

Olje-og energiminister Tord Lien
OSLO

Høringsuttalelse til endringer i naturgassloven - EUs tredje energimarkedspakke

Undertegnede er pensjonist, og jeg uttaler meg i det følgende som privatperson. Mine synspunkter i saken er basert på generell interesse for industri, 20 år i olje-og gassindustrien (Aker og Statoil) og 12 år tilknyttet Industri Energi/LO som spesialrådgiver med gass og gassindustri som arbeidsområde. Jeg var leder av programstyret for forskningsprogrammet GASSMAKS i NFR i perioden 2007-2013.

Norge hadde unntak fra EUs 3. gassdirektiv fram til 10. april 2014. 5. desember 2014 sendte OED ut på høring forslag til hvordan direktivet skal gjøres gjeldende i Norge. Høringsfristen var opprinnelig satt til 23.1.15, men er senere forlenget til 6.2.2015.

Departementets forslag til implementering av direktivet er i strid med direktivet intensjon om å styrke konkurransen i gassmarkedet. OEDs forslag vil, om det blir gjennomført, beskytte eksisterende monopoler i omsetning av naturgass som LNG, til fordel for eiere av infrastruktur (tankanlegg) og til ulempe for brukere av naturgass. Forslaget er også i strid med regjeringens uttalte ønske om økt bruk av naturgass i Norge.

Dersom direktivet innføres i tråd med OEDs forslag, vil det også bremse overgangen til mer miljøvennlig drivstoff i transportsektoren, både på sjø og land. I praksis vil det føre til at norske miljø-og klimautslipp fra transportsektoren vil bli klart høyere enn nødvendig i årene framover.

Norsk næringsliv, ikke minst norsk industri, er for tiden inne i en periode preget av usikkerhet. Fallet i oljeprisen har store konsekvenser for norsk økonomi generelt, og har utløst omfattende diskusjoner på flere områder, bl.a. rundt hvordan leverandørindustrien skal møte en periode med mindre etterspørsel fra offshore-bransjen. Selv om vi nå ser at aktiviteten i offshore-bransjen dempes, er det viktig å erkjenne at olje-og gassindustrien fortsatt har en lang framtid i vårt land. Skal viktig kompetanse opprettholdes i årene som kommer, må myndighetene legge til rette for at frigjort kapasitet i leverandørindustrien på enklest mulige måte kan komme annen industri til gode. Dette kan både sikre at verdifull kompetanse opprettholdes, samtidig som den situasjonen vi ser utvikle seg også kan bli en stimulans for industri som tradisjonelt ikke har rettet seg mot sokkelvirksomheten. *Denne industrien er en sentral basis for verdiskaping og sysselsetting i store deler av landet. Det er avgjørende viktig at denne industrien gis muligheter til å utvikle seg videre, og kunne ta opp ledig arbeidskraft fra områder der aktiviteten reduseres.*

Norske industribedrifter er kjent for både vilje og evne til omstilling. Gjennom utvikling av rasjonelle samarbeidsformer mellom ledelse og ansatte er vårt land godt rustet til å møte de utfordringene vi nå ser. Skal utviklingen framover bli god, er det imidlertid viktig at også sentrale myndigheter bidrar med å sikre at norsk industri ikke får dårligere betingelser enn industrien i de landene vi konkurrerer med. *Det siste kan være i ferd med å skje, dersom OEDs opplegg for å implementere EUs tredje gassdirektiv blir gjennomført. OED foreslår at infrastruktur for gass som LNG (flytende naturgass), ikke skal bli omfattet av direktivet når det implementeres. Dette er være svært uheldig, og vil føre til at gass som energi/drivstoff, som innsatsfaktor i metallurgisk industri og som råvare i petrokjemisk industri fortsatt vil være dyrere i Norge enn i de landene vi eksporterer naturgass til. Dette bør være et tankekors for alle som ønsker at norsk industri skal kunne konkurrere på like vilkår med industri i utlandet.*

Storstilt utbygging av rørledningssystemer for transport av naturgass i Norge er lite aktuelt, pga vårt lands spesielle topografi. Som LNG derimot kan naturgass transporteres med skip på en enkel, billig og praktisk måte til regionale lageranlegg. Videre distribusjon lokalt kan skje på skip, tog og tankbil. Det er allerede under utvikling en slik infrastruktur. Denne utviklingen vil få et kraftig løft, hvis LNG blir omfattet av direktivet, på en slik måte at det bli såkalt «tredjepartsadgang» til infrastrukturen (de sentrale tankanleggene, kan sammenlignes med sentralnettet for el-kraft). Dette vil bidra til å utvikle reell konkurranse om leveranser av gass som LNG, og vi vil få et fungerende gassmarked. Dette vil igjen være en fordel for alle virksomheter der gass kan gi økt konkurransekraft.

Naturgass har i norsk offentlighet dessverre fått et ufortjent negativt omdømme, ut fra diskusjonene omkring gasskraft for en del år tilbake, først og fremst ut fra diskusjonene rundt CO₂-utslipp og klimaeffekter. Distribuert som LNG til skipsfart og industri, vil naturgass imidlertid kunne få svært positive effekter, ikke minst nettopp på klimasiden. I maritim sektor vil naturgass erstatte tungolje som drivstoff. I mange industribedrifter vil naturgass også kunne erstatte olje på energisiden. I transportsektoren, både på sjø og land, vil overgang fra olje til naturgass/LNG, gi store positive bidrag til reduserte klima- og miljøutslipp.

NOX-fondet har levert en egen høringsuttalelse om gassdirektivet. NOX-fondet har nettopp pekt på de betydelig positive effektene som kan oppnås ved overgang til LNG som drivstoff. I NOX-fondets uttalelse heter det bl.a. om OEDs opplegg for implementering av gassdirektivet:

«Forslaget vil gi høyere priser på LNG i Norge

Mindre konkurranse vil gi høyere priser på LNG til norske kunder både i skipsfarten og i industrien enn vi ville hatt med konkurranse i markedet. Det vil svekke bedriftenes konkurranseevne. I dag er praksis at LNG blir priset opp mot hva som er alternativ pris på kundenes oljeprodukt både ved lave og høye oljepriser. Det svekker tilliten til LNG som produkt, hindrer omlegging til LNG og motarbeider regjeringens ambisjoner i regjeringserklæringen om å ta mer miljøvennlig drivstoff i bruk i skipsfarten.

Mens regjeringen på mange områder av samfunnet arbeider for økt konkurranse og mer effektiv drift, både i offentlig og privat sektor, er det påfallende at de sentrale forslagene i naturgassloven når det gjelder LNG, vil konservere dagens regionale monopoler. Alternativer til tredjepartsadgang i LNG-markedet for å fremme konkurranse om de skulle finnes, er hverken foreslått, omtalt eller drøftet i høringsnotatet. Manglende konkurranse er til ugunst for alle bedrifter som er avhengig av å kjøpe LNG i Norge.

Uventet og uheldig utvikling i strid med tidligere forutsetninger

Dette er en uventet og uheldig utvikling. Unntaket for bestemmelser om bl.a. tredjepartsadgang i LNG-markedet skulle oppheves etter 10. april 2014 etter unntak i 10 år.

Forslagene bryter også med de krav som Olje- og energidepartementet satte som forutsetning for støtte til LNG-infrastruktur. I alt er det utbetalt 152 mill. kroner gjennom Enova til 9 større LNG-lager- og bunkringsanlegg. Tredjepartsadgang etter 10. april 2014 var en skriftlig uttrykt forutsetning for denne støtten. Støtten varte til 2011.»

Skal LNG kunne omsettes på en markedsmessig god måte, forutsettes det at det etableres en markeds plass for omsetning av LNG, tilsvarende den funksjon Nord Pool har for omsetning av el-kraft. En slik markeds plass er utredet av Norges Forskningsråd/GASSMAKS-

programmet, og ble foreslått gjennom et representantforslag i Stortinget våren 2013. Forslaget hadde følgende ordlyd:

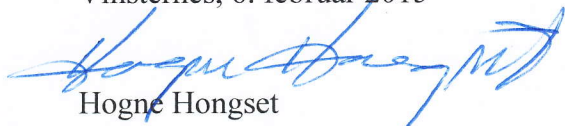
«Stortinget ber regjeringen legge frem et forslag som legger til rette for etablering av en gassbørs, en markeds plass for omsetning av gass som gir bidrag til at norsk gassråvareindustri og gassbasert foredlingsindustri får tilgang til gass på et internasjonalt konkurransedyktig nivå.»

Forslaget var fremmet av Fremskrittspartiet og Høyre, da i opposisjon, og signert av blant andre nåværende samferdselsminister Ketil Solvik-Olsen. Ved behandlingen i Stortinget 19. juni 2013 fikk forslaget bare Fremskrittspartiet og Høyres stemmer. I regjeringen har Fremskrittspartiet nå olje- og energiministeren, og kan gjennomføre det foreslåtte partiet, sammen med Høyre, fremmet i opposisjon.

Etter at representantforslaget ble fremmet, er det skjedd en utvikling som gjør forslaget ytterligere aktuelt og relevant i Norge. EU har vedtatt et direktiv som pålegger medlemmene å etablere en infrastruktur for LNG, slik at både maritim sektor og tungtransport/store kjøretøyer på land skal kunne gå over til mer miljøvennlig drivstoff. (2014/94/EU) Direktivet trådte i kraft 1.1.2015. Det er EØS-relevant, og vil bli gjeldende for Norge. Det er svært påfallende at dette direktivet, datert 22.10.2014, ikke er omtalt i det hele tatt i OEDs høringsnotat, datert 5.12.2014. Det ville vært naturlig at de aktuelle direktivene ble sett i sammenheng.

Olje- og energiministeren oppfordres til å sikre at det videre arbeidet med direktivene blir koordinert mellom OED og Samferdselsdepartementet.

Vinsternes, 6. februar 2015

Hogne Hongset

Kopi til: Samferdselsminister Ketil Solvik-Olsen
Statsråd Vidar Helgesen, SMK
Stortingets energi- og miljøkomite
Stortingets næringskomite